

EX POST EVALUACE SPL A VÝTAH Z ANALÝZY STŘEDNĚDOBÝCH HODNOCENÍ STRATEGICKÝCH PLÁNŮ LEADER

V Praze dne 4. června 2015

Informace pro místní akční skupiny týkající se povinnosti provést ex post evaluaci Strategického plánu LEADER (dále „SPL“) a výtah z Analýzy střednědobých hodnocení SPL, kterou zpracoval externí hodnotitel v rámci Průběžného hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013.

Ex post evaluace SPL

Ex post evaluace rekapituluje a posuzuje SPL, se zaměřením na jeho konečné výsledky a dopady. Jejím cílem je analyzovat použití zdrojů a podat zprávu o účinnosti a výkonnosti intervencí a rozsah naplnění očekávaných efektů. Snaží se vyvodit závěry, které bude možné generalizovat a aplikovat pro budoucí intervence.

Místní akční skupiny (dále jen „MAS“) mají povinnost provést ex post evaluaci SPL. Výsledky tohoto hodnocení je MAS povinna předat na RO SZIF nejpozději do 31. 12. 2015. (Pravidla IV.1.1 Místní akční skupina, kap. 9, písm. x)). Pro zpracování zprávy lze použít doporučenou osnovu pro Ex post hodnocení SPL, kterou naleznete v Příloze. Před zpracováním ex post evaluace doporučujeme všem hodnotitelům inspirovat se Analýzou střednědobých hodnocení SPL a vyvarovat se chyb při zpracování tohoto hodnocení.

Střednědobé hodnocení SPL

Všechny schválené MAS měly dle Pravidel stanovenou povinnost provést také hodnocení v polovině období realizace SPL, tzv. Střednědobé hodnocení SPL. Řídící orgán PRV nastavil základní podmínky pro jejich zpracování, včetně stanovení doporučené osnovy. MAS schválené v roce 2008 (tzv. skupina „48 MAS“) měly pro hodnocení využít data k 31. 12. 2010, ostatní (tj. „32 MAS“ a „MAS 32+“) k 30. 6. 2011.

Střednědobé hodnocení SPL však nemělo být chápáno jako nutná povinnost, ale MAS mohly díky tomuto nástroji zjistit, jak jejich SPL dosahuje vytčených cílů, a zároveň zhodnotit svoji dosavadní činnost v rámci SPL. Na základě hodnocení měla být formulována doporučení k další realizaci SPL a ke zlepšení práce MAS. Výsledek mohl posloužit jak k úpravě směřování podpory ve 2. polovině období (formou případné aktualizace SPL), tak jako dílčí ex ante hodnocení pro tvorbu SPL na další programové období.

V rámci Průběžného hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 provedl hodnotitel Analýzu střednědobých hodnocení SPL. Hodnotitel pracoval se vzorkem 70 Střednědobých hodnocení SPL, které hodnotil podle 12 dílčích kritérií kvality.

Jak vyplývá, z analýzy, jsou mezi Střednědobými hodnoceními SPL velké rozdíly, ale celkově není jejich úroveň hodnocena příznivě. Hodnotitel vytýká zejména povrchnost a především podcenění významu a účelu hodnocení. Střednědobé hodnocení SPL bylo MAS vnímáno jako „další nepříjemná povinnost“ a orgány MAS jej většinou neschválily a výsledek ani nebyl publikován.

Střednědobé hodnocení SPL byla příležitost pro intenzivní hodnotící práci uvnitř MAS, proto za nejlepší řešení považuje hodnotitel kombinaci zpracování Střednědobého hodnocení SPL vlastními silami a externím subjektem (alespoň v podobě supervize). Toto řešení zvolily ze vzorku pouze tři MAS.

Kvalita práce se odráží i v detailech. V řadě případů nebyla dodržena doporučená osnova, chybí celé části, materiál je nepřehledný, obsahuje nerelevantní tabulky a dlouhé citace ze SPL. Dílčí hodnocení (včetně odpovědí na hodnotící otázky) bývají velmi strohá a stručná, nepodložená fakty a argumenty, obecně formulovaná apod.

Otázka podloženosti dílčích závěrů a evaluačních zjištění má prvořadý význam pro celkovou hodnotu i důvěryhodnost Střednědobého hodnocení SPL. Bohužel v tomto kritériu MAS většinou nedosáhly očekávané úrovně, aby ve Střednědobém hodnocení SPL uváděná tvrzení byla přiměřeně, avšak dostatečně podrobně podložena fakty, příp. výsledky více způsobů zjišťování.

Zpracovatelé se někdy opírali o zastaralé údaje nebo používali nerelevantní pasáže. Ne vždy byl hodnotícím částem zprávy věnován patřičný rozsah – přednost měly běžně sledované a používané statistiky o financování v rámci jednotlivých Fichí apod. Zpracovatelé většinou řádně neporovnali dosažené hodnoty monitorovacích indikátorů s prioritami a cíli SPL a nedostatečně se zabývali mírou dosažení těchto cílů. Ve velké části Střednědobých hodnocení SPL chybí potřebná doporučení k další realizaci SPL a ke zlepšení práce MAS. Existence doporučení je ve Střednědobém hodnocení SPL přirozeným požadavkem, v nich je totiž smysl celého hodnotícího procesu. V řadě případů část o doporučeních funguje spíše jako shrnutí či zhodnocení činností MAS. Jde však také o to, k čemu tato doporučení směřují. Často se doporučení týkají pouze úprav stávajících Fichí SPL. Cenná jsou však doporučení, která se týkají změn v postupech MAS, zlepšení financování, úprav SPL (mimo Fichí) apod. Doporučení jsou často obecná a ne vždy vycházejí z provedeného hodnocení. Někdy se v nich objevuje spíše hodnocení samotné MAS než doporučení pro její další činnost.

Na druhé straně je v hodnocených Střednědobých hodnocení SPL také mnoho pozitivních prvků např. využívání hromadného dotazování mezi žadateli či dotazování v jiných cílových skupinách, stanovení dalších hodnotících otázek, mnoho užitečných doporučení apod.

Je však příliš mnoho Střednědobých hodnocení SPL, jejichž úroveň je neuspokojivá. Nevynikají v žádném kritériu, sice se někdy přidržují předepsané osnovy, avšak k hodnotícím otázkám přistupují povrchně, jejich tvrzení jsou obecná, nedoložená fakty, neobsahují další hodnotící otázky. Dle mínění hodnotitele pro velkou menšinu (cca 40%) MAS nepřineslo střednědobé hodnocení pro jejich další praxi žádné prokazatelné užitečné výsledky, anebo pouze opatření k přeskupení finančních prostředků mezi Fichemi nebo k větší propagaci Fichí. Ovšemže i toto je výsledek a tak jako tak mohlo Střednědobé hodnocení SPL sloužit k hlubšímu sebepoznání MAS.

Pokud jde o celkový přístup ke Střednědobým hodnocením SPL, MAS zaměřují hodnocení za monitoring realizace SPL. Nedokáží formulovat otázky k zásadním skutečnostem realizace SPL (naplňování cílů SPL, vnitřní rozvoj MAS apod.). Celkově se vyslovují spíše k tomu, zda správně a jak realizují SPL, než aby vyhodnotily, do jaké míry plní cíle SPL a nakolik dobře slouží SPL jejich celkovým cílům vůči dotčenému území.

Zdroj Ministerstvo zemědělství

Ex post hodnocení Strategického plánu Leader (*doporučená osnova*) – k dispozici na www.szif.cz / SZIF POSKYTUJE / Program rozvoje venkova 2007-2013 / OSA IV. Opatření IV.1.1 v záložce „ke stažení“.